

Streda 10. februára 2021

P9_TA(2021)0043

Prístup verejnosti k dokumentom za roky 2016 – 2018

Uznesenie Európskeho parlamentu z 10. februára 2021 o prístupe verejnosti k dokumentom (článok 122 ods. 7) –
výročná správa za roky 2016 – 2018 (2019/2198(INI))

(2021/C 465/06)

Európsky parlament,

- so zreteľom na Zmluvu o Európskej únii (Zmluva o EÚ) a na Zmluvu o fungovaní Európskej únie (ZFEÚ), najmä na články 1, 9, 10, 11 a 16 Zmluvy o EÚ a článok 15 ZFEÚ,
- so zreteľom na Chartu základných práv Európskej únie, najmä na jej články 41 a 42,
- so zreteľom na nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1049/2001 z 30. mája 2001 o prístupe verejnosti k dokumentom Európskeho parlamentu, Rady a Komisie ⁽¹⁾,
- so zreteľom na svoje uznesenie z 11. marca 2014 o prístupe verejnosti k dokumentom (článok 104 ods. 7) za obdobie 2011 – 2013 ⁽²⁾,
- so zreteľom na svoje uznesenie z 28. apríla 2016 o prístupe verejnosti k dokumentom (článok 116 ods. 7) za obdobie 2014 – 2015 ⁽³⁾,
- so zreteľom na svoje uznesenie zo 14. septembra 2017 o transparentnosti, zodpovednosti a integrite v inštitúciách EÚ ⁽⁴⁾,
- so zreteľom na výročné správy európskej ombudsmanky a na jej osobitnú správu v rámci strategického vyšetovania OI/2/2017 v súvislosti s transparentnosťou legislatívneho procesu Rady,
- so zreteľom na svoje uznesenie zo 17. januára 2019 o strategickom vyšetovaní ombudsmanky OI/2/2017 týkajúcom sa transparentnosti legislatívnych rokovaní v prípravných orgánoch Rady EÚ ⁽⁵⁾,
- so zreteľom na judikatúru Súdneho dvora Európskej únie a Európskeho súdu pre ľudské práva,
- so zreteľom na správy Komisie, Rady a Európskeho parlamentu o uplatňovaní nariadenia (ES) č. 1049/2001 v rokoch 2016, 2017 a 2018,
- so zreteľom na nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1367/2006 zo 6. septembra 2006 o uplatňovaní ustanovení Aarhuského dohovoru o prístupe k informáciám, účasti verejnosti na rozhodovacom procese a prístupe k spravodlivosti v záležitostiach životného prostredia na inštitúcie a orgány Spoločenstva ⁽⁶⁾,
- so zreteľom na svoje uznesenie zo 16. novembra 2017 o výročnej správe o činnosti európskej ombudsmanky za rok 2016 ⁽⁷⁾,
- so zreteľom na politické usmernenia predsedníčky Ursuly von der Leyenovej pre Komisiu na roky 2019 – 2024,
- so zreteľom na článok 54 a článok 122 ods. 7 rokovacieho poriadku,
- so zreteľom na správu Výboru pre občianske slobody, spravodlivosť a vnútorné veci a na stanovisko Výboru pre ústavné veci (A9-0004/2021),

⁽¹⁾ Ú. v. ES L 145, 31.5.2001, s. 43.

⁽²⁾ Ú. v. EÚ C 378, 9.11.2017, s. 27.

⁽³⁾ Ú. v. EÚ C 66, 21.2.2018, s. 23.

⁽⁴⁾ Ú. v. EÚ C 337, 20.9.2018, s. 120.

⁽⁵⁾ Ú. v. EÚ C 411, 27.11.2020, s. 149.

⁽⁶⁾ Ú. v. EÚ L 264, 25.9.2006, s. 13.

⁽⁷⁾ Ú. v. EÚ C 356, 4.10.2018, s. 77.

Streda 10. februára 2021

- A. keďže podľa zmlúv Únia „dodržiava [...] zásadu rovnosti občanov, ktorým sa dostáva rovnakej pozornosti zo strany jej inštitúcií“ (článok 9 Zmluvy o EÚ); keďže „každý občan má právo zúčastňovať sa na demokratickom živote Únie“ a keďže „rozhodnutia sa prijímajú podľa možnosti čo najotvorenejšie a čo najbližšie k občanovi“ (článok 10 ods. 3 Zmluvy o EÚ, vykladá sa so zreteľom na odôvodnenie 13 jej preambuly, jej článok 1 ods. 2 a článok 9);
- B. keďže v článku 15 ZFEÚ sa uvádza, že „s cieľom podporovať dobrú správu vecí verejných a zabezpečiť účasť občianskej spoločnosti dodržiavajú inštitúcie, orgány, úrady a agentúry Únie v čo najväčšej možnej miere zásadu otvorenosti“ a že „každý občan Únie a každá fyzická alebo právnická osoba s bydliskom alebo zapísaným sídlom v členskom štáte má právo na prístup k dokumentom inštitúcií, orgánov, úradov a agentúr Únie“;
- C. keďže právo na prístup k dokumentom a jeho štatút základného práva sa ďalej zdôrazňujú v článku 42 charty, ktorá má v súčasnosti „rovnakú právnu silu ako zmluvy“ (článok 6 ods. 1 Zmluvy o EÚ); keďže právo na prístup k dokumentom umožňuje občanom účinne vykonávať svoje právo na kontrolu práce a činností inštitúcií, orgánov, úradov a agentúr EÚ, najmä legislatívneho procesu;
- D. keďže fungovanie inštitúcií EÚ by malo byť v súlade so zásadou právneho štátu; keďže inštitúcie EÚ sa musia usilovať o čo najvyššie štandardy transparentnosti, zodpovednosti a integrity; keďže tieto smerodajné zásady predstavujú kľúčové zložky pri presadzovaní dobrej správy v inštitúciách EÚ a pri zaisťovaní väčšej otvorenosti vo fungovaní EÚ a v jej rozhodovacom procese; keďže dôvera občanov k inštitúciám EÚ je základom demokracie, dobrej správy a účinnej tvorby politík; keďže by sa mala zaručiť transparentnosť a prístup k dokumentom aj v súvislosti so spôsobom, ako sa vykonávajú politiky EÚ na všetkých úrovniach a ako sa využívajú finančné prostriedky EÚ; keďže otvorenosť a účasť občianskej spoločnosti sú nevyhnutné pre podporu dobrej správy v inštitúciách EÚ; keďže v súlade so základnými zásadami demokracie majú občania právo poznať a sledovať rozhodovací proces; keďže činnosť Európskeho parlamentu sa vyznačuje vysokým stupňom transparentnosti v jeho legislatívnom postupe, a to i na úrovni výborov, ktorý umožňuje občanom, médiám a zainteresovaným stranám vidieť, ako a prečo sa prijímajú rozhodnutia, a jasne identifikovať rôzne pozície v rámci Európskeho parlamentu a pôvod konkrétnych návrhov, ako aj sledovať prijatie konečných rozhodnutí;
- E. keďže v súlade s článkom 16 ods. 8 Zmluvy o EÚ musia byť zasadnutia Rady počas rokovania a hlasovania o návrhu legislatívneho aktu verejné; keďže podľa ombudsmanky súčasný postup označovania väčšiny prípravných dokumentov v prebiehajúcich legislatívnych postupoch ako „LIMITE“ (neverejné) predstavuje neprimerané obmedzenie práva občanov na čo najširší prístup k legislatívnym dokumentom⁽⁸⁾; keďže v chýbajúcom záväzku Rady zabezpečovať transparentnosť sa prejavuje jej nedostatočná zodpovednosť v rámci jej úlohy spoluzákonodarcu EÚ;
- F. keďže k hlavným otázkam vo vyšetrovaní uzavretých ombudsmankou v roku 2018 patrili transparentnosť, zodpovednosť a prístup verejnosti k informáciám a dokumentom (24,6 %), kultúra služieb (19,8 %) a riadne využívanie diskrečnej právomoci (16,1 %); keďže medzi ďalšie otázky patrilo dodržiavanie procesných práv, ako je právo byť vypočutý, dodržiavanie základných práv, etické otázky, účasť verejnosti na rozhodovaní EÚ, a to i v postupoch v prípade nesplnenia povinnosti, správne finančné riadenie v súvislosti s tendrami, grantmi a zmluvami EÚ, nábor a správne riadenie personálnych otázok EÚ;
- G. keďže v roku 2018 ombudsmanka uviedla do činnosti nové webové sídlo, ktoré obsahuje revidované a ľahko použiteľné rozhranie pre potenciálnych sťažovateľov; keďže v zrýchlenom postupe ombudsmana na riešenie sťažností týkajúcich sa prístupu verejnosti k dokumentom sa odráža záväzok ombudsmanky poskytnúť pomoc a rýchlo prijímať rozhodnutia pre tých, ktorí o pomoc žiadajú;
- H. keďže v strategickom vyšetrovaní ombudsmanky OI/2/2017/TE sa zistilo, že Rade chýba transparentnosť, pokiaľ ide o prístup verejnosti k jej legislatívnym dokumentom, a jej súčasná prax v jej rozhodovacom procese, konkrétne počas prípravnej fázy v prípravných orgánoch Rady vrátane jej výborov, pracovných skupín a Výboru stálych predstaviteľov

⁽⁸⁾ <https://www.ombudsman.europa.eu/en/recommendation/en/89518>

Streda 10. februára 2021

(Coreper), predstavuje nesprávny úradný postup; keďže 16. mája 2018 ombudsmanka v nadväznosti na neochotu Rady vykonať jej odporúčania predložila Európskemu parlamentu osobitnú správu OI/2/2017/TE o transparentnosti legislatívneho procesu Rady; keďže vo svojom uznesení zo 17. januára 2019 o strategickom vyšetrovaní ombudsmanky Európsky parlament schválil odporúčania ombudsmanky;

- I. keďže ombudsmanka vo veci 1302/2017/MH týkajúcej sa spôsobu, akým Komisia vybavuje žiadosti o prístup k stanoviskám jej právneho servisu k registru transparentnosti, konštatovala, že trvalé odmietanie širšieho prístupu k dokumentom zo strany Komisie predstavuje nesprávny úradný postup z dôvodu, že Komisia nepostupuje maximálne otvorene a ústretovo v súvislosti so samotným opatrením zameraným na podporu transparentnosti ako prostriedku na dosiahnutie väčšej legitímnosti a zodpovednosti EÚ;

Transparentnosť zo širšej perspektívy

1. je pevne odhodlaný vytrvať vo svojom úsilí priblížiť občanov k svojmu rozhodovaciemu procesu; zdôrazňuje, že transparentnosť a zodpovednosť sú zásadné na udržanie dôvery občanov v politické, legislatívne a administratívne činnosti EÚ; zdôrazňuje, že podľa článku 10 ods. 3 Zmluvy o EÚ sa participatívna demokracia považuje za jeden z hlavných demokratických princípov EÚ a zdôrazňuje, že rozhodnutia sa musia prijímať čo najbližšie k občanom; pripomína, že plne demokratické a vysoko transparentné rozhodovanie na európskej úrovni je nevyhnutné na zvýšenie dôvery občanov k inštitúciám EÚ; zdôrazňuje, že je potrebné, aby všetky inštitúcie EÚ dosiahli pokrok s podobnou úrovňou transparentnosti;

2. s uspokojením berie na vedomie vymenovanie komisára zodpovedného za transparentnosť, ktorého úlohou bude vniesť do legislatívneho procesu v Európskych inštitúciách väčšiu transparentnosť;

3. pripomína, že Európsky parlament zastupuje záujmy európskych občanov otvorene a transparentne s cieľom plne ich informovať, ako potvrdila ombudsmanka, a berie na vedomie pokrok, ktorý Komisia dosiahla pri zlepšovaní svojich noriem transparentnosti; je hlboko znepokojený skutočnosťou, že napriek výzvam a odporúčaniam Európskeho parlamentu a ombudsmanky Rada ešte nezaviedla porovnateľné normy a rozhodovací proces v Rade nie je ani zďaleka transparentný; vyzýva Radu, aby vykonala rozsudky Súdneho dvora Európskej únie a neobchádzala ich; oceňuje osvedčené postupy niektorých predsedníctiev Rady a tiež niektorých členských štátov pri uverejňovaní dokumentov Rady vrátane návrhov predsedníctva Rady;

4. v nadväznosti na otvorenie konania vo veci 1011/2015/TN ombudsmankou víta rozhodnutie Rady EÚ uplatňovať nariadenie (ES) č. 1049/2001 na dokumenty v úschove jej generálneho sekretariátu v súvislosti s úlohami podpory rôznym medzivládny orgánom a subjektom, ako sú stanoviská príslušného výboru k vhodnosti kandidátov na výkon funkcie sudcu a generálneho advokáta Súdneho dvora a Všeobecného súdu EÚ; víta stanovisko ombudsmanky v prospech väčšej otvorenosti v otázke dosahovania správnej rovnováhy medzi potrebou chrániť osobné údaje osôb zvažovaných do vysokých verejných funkcií spolu s potrebou zabezpečiť maximálnu transparentnosť v súvislosti s postupom menovania do vysokých verejných funkcií;

5. vyjadruje poľutovanie nad opakujúcou sa praxou Komisie poskytovať Európskemu parlamentu často len veľmi obmedzené množstvo informácií o vykonávaní právnych predpisov EÚ; žiada inštitúcie, aby dodržiavali zásadu lojálnej spolupráce a iniciatívne zverejňovali tieto informácie; vyjadruje poľutovanie nad tým, že Komisia odmieta zverejniť štatistiky o účinnosti politik EÚ, čo bráni akejkoľvek verejnej kontrole politik s významným vplyvom na základné práva; vyzýva Komisiu, aby iniciatívnejšie zverejňovala takéto štatistiky s cieľom preukázať, že politiky sú nevyhnutné a primerané na dosiahnutie ich cieľa; vyzýva Komisiu, aby bola transparentná, pokiaľ ide o zmluvy s tretími stranami; vyzýva Komisiu, aby v porovnaní so svojou súčasnou praxou iniciatívnejšie zverejňovala čo najviac informácií o postupoch verejného obstarávania;

6. zdôrazňuje význam opatrení prijatých na zvýšenie transparentnosti rozhodnutí prijatých v postupoch v prípade nespĺnenia povinnosti; vyzýva predovšetkým, aby dokumenty, ktoré Komisia zasiela členským štátom v rámci týchto konaní, aj príslušné odpovede boli sprístupnené verejnosti;

7. zdôrazňuje, že medzinárodné dohody sú právne záväzné a majú vplyv na právne predpisy EÚ, a poukazuje na potrebu transparentnosti celého procesu rokovania; pripomína, že podľa článku 218 ZFEÚ musí byť Európsky parlament ihneď a v plnom rozsahu informovaný vo všetkých etapách prebiehajúcich rokovania; vyzýva Komisiu, aby zintenzívnila svoje úsilie o zabezpečenie úplného súladu s článkom 218 ZFEÚ;

Streda 10. februára 2021

8. vyjadruje hlboké poľutovanie nad skutočnosťou, že Komisia a Rada trvajú na schôdzach za zatvorenými dverami bez riadneho odôvodnenia; domnieva sa, že žiadosti o schôdze za zatvorenými dverami by sa mali riadne posudzovať; požaduje jasné kritériá a pravidlá upravujúce žiadosti o schôdze za zatvorenými dverami v inštitúciách EÚ;
9. pripomína, že transparentnosť legislatívneho procesu je pre občanov nesmierne dôležitá a predstavuje dôležitý spôsob, ako zabezpečiť ich aktívnu účasť na zákonodarnom procese; víta Medziinštitucionálnu dohodu o lepšej tvorbe práva z roku 2016 a v nej uvedený záväzok týchto troch inštitúcií zabezpečiť transparentnosť legislatívnych postupov na základe príslušných právnych predpisov a judikatúry vrátane riadneho priebehu trojstranných rokovaní;
10. dôrazne vyzýva inštitúcie, aby pokračovali v rokovaní o vytvorení osobitnej a ľahko použiteľnej spoločnej databázy o stave legislatívnych spisov (spoločná legislatívna databáza), ako sa dohodlo v Medziinštitucionálnej dohode o lepšej tvorbe práva, s cieľom zabezpečiť väčšiu transparentnosť;
11. víta iniciatívy, ktoré sa už začali realizovať a ktoré riešia požiadavky verejnosti na väčšiu transparentnosť, ako je medziinštitucionálny register delegovaných aktov, ktorý bol uvedený do prevádzky v decembri 2017 ako spoločný nástroj Európskeho parlamentu, Komisie a Rady umožňujúci prístup k celému životnému cyklu delegovaných aktov;
12. poukazuje na to, že by sa mala ďalej zvýšiť transparentnosť komitologických postupov a prístupnosť komitologického registra a mali by sa vykonať zmeny jeho obsahu, aby sa zabezpečila väčšia transparentnosť rozhodovacieho procesu; zdôrazňuje, že zlepšenie funkcií vyhľadávania v registri, aby sa dalo vyhľadávať podľa oblasti politiky, by malo byť zásadným prvkom tohto procesu;
13. víta nový kódex správania členov Komisie, ktorý nadobudol účinnosť vo februári 2018 a zvyšuje transparentnosť predovšetkým v súvislosti so stretnutiami medzi komisármi a zástupcami záujmových skupín, ako aj s nákladmi na služobné cesty jednotlivých komisárov; vyjadruje poľutovanie nad skutočnosťou, že Rada ešte stále neprijala kódex správania pre svojich členov, a naliehavo vyzýva Radu, aby takýto kódex bezodkladne prijala; trvá na tom, že Rada musí byť rovnako zodpovedná a transparentná ako ostatné inštitúcie;
14. pripomína svoj revidovaný rokovací poriadok, v súlade s ktorým sa poslanci vyzývajú, aby sa systematicky riadili zásadou stretávania sa iba so zástupcami záujmových skupín, ktoré sa zaregistrovali v registri transparentnosti; pripomína tiež, že poslanci sa vyzývajú, aby uverejňovali online všetky plánované stretnutia so zástupcami záujmových skupín, ktoré patria do rozsahu pôsobnosti registra transparentnosti, zatiaľ čo spravodajcovia, tieňoví spravodajcovia a predsedovia výborov sú povinní v súvislosti s každou správou uverejňovať online všetky plánované stretnutia so zástupcami záujmových skupín, ktoré patria do rozsahu pôsobnosti registra transparentnosti; poukazuje však v tejto súvislosti na to, že zvolení zástupcovia sa môžu slobodne stretnúť s každým, koho považujú za relevantného a dôležitého pre svoju politickú činnosť, a to bez obmedzení;
15. domnieva sa, že súčasný spôsob, ako nájsť informácie o tom, za čo hlasovali poslanci Európskeho parlamentu, a to prostredníctvom súborov PDF zahŕňajúcich stovky hlasovaní na webovom sídle Európskeho parlamentu, nie je jednoduchý a neprispieva k transparentnosti EÚ; požaduje ľahko použiteľný systém, v rámci ktorého by sa pri každom hlasovaní podľa mien dali výsledky hlasovania a text, o ktorom sa hlasovalo, filtrovať podľa skupín a poslancov EP, a teda by boli viditeľné súčasne;
16. víta skutočnosť, že rokovania o návrhu medziinštitucionálnej dohody o povinnom registri transparentnosti (COM(2016)0627), ktorý vypracovala Komisia, boli konečne ukončené, a naliehavo vyzýva všetky tri inštitúcie, aby ho rýchlo vykonali; zdôrazňuje, že na udržanie vysokej úrovne dôvery občanov v európske inštitúcie je potrebná väčšia transparentnosť, pokiaľ ide o schôdze organizované v rámci inštitúcií;
17. nabáda tiež členov národných vlád a parlamentov, aby sa usilovali o väčšiu transparentnosť, pokiaľ ide o ich stretnutia so zástupcami záujmových skupín, keďže pri prijímaní rozhodnutí o záležitostiach EÚ sú v širšom zmysle súčasťou zákonodarného zboru EÚ;

Prístup k dokumentom

18. pripomína, že právo verejnosti na prístup k dokumentom inštitúcií je základné právo zakotvené v zmluvách a charte a je neoddeliteľne späté s demokratickou povahou inštitúcií; zdôrazňuje, že čo najširší výkon tohto práva v čo najskoršej fáze má zásadný význam, pretože zabezpečuje demokratickú kontrolu práce a činností inštitúcií EÚ; pripomína, že dôvera občanov v politické inštitúcie je kľúčovým základným prvkom reprezentatívnych demokracií;

Streda 10. februára 2021

19. pripomína svoje výzvy z predchádzajúcich uznesení o prístupe verejnosti k dokumentom; vyjadruje poľutovanie nad tým, že Komisia a Rada neprijali žiadne náležité opatrenia nadväzujúce na viaceré návrhy Európskeho parlamentu;
20. pripomína, že pravidlom musí byť transparentnosť a úplný prístup k dokumentom inštitúcií v súlade s nariadením (ES) č. 1049/2001 a že výnimky z tohto pravidla sa musia vykladať reštriktívne, ako to už stanovuje ustálená judikatúra Súdneho dvora EÚ, s prihliadnutím na prevažujúci verejný záujem na zverejňovaní;
21. opätovne zdôrazňuje, že je dôležité, aby sa nadmerne neutajovali dokumenty, čo by mohlo byť na úkor verejnej kontroly; vyjadruje poľutovanie nad tým, že úradné dokumenty sú často nadmerne utajované; pripomína svoju pozíciu, že by sa mali stanoviť jasné a jednotné pravidlá pre utajovanie a odtajňovanie dokumentov;
22. poznamenáva, že Komisia čelí najväčšiemu počtu prvotných žiadostí (6 912 v roku 2018) týkajúcich sa konkrétnych dokumentov a ďalej v poradí je Rada (2 474 v roku 2018) a potom Európsky parlament (498 v roku 2018); berie na vedomie celkový podiel kladných odpovedí (v roku 2018 boli tieto údaje 80 % v prípade Komisie, 72,2 % v prípade Rady a 96 % v prípade Európskeho parlamentu);
23. so záujmom konštatuje, že hlavné dôvody zamietnutia sú založené na potrebe chrániť rozhodovací proces inštitúcií, súkromie a integritu jednotlivcov a obchodné záujmy konkrétnej fyzickej alebo právnickej osoby; ďalej poznamenáva, že ochrana právneho poradenstva bola pre Európsky parlament taktiež relevantným dôvodom v prípadoch, keď boli vyžiadané hlavne dokumenty Predsedníctva, zatiaľ čo pre Komisiu dôležité dôvody zamietnutia prístupu k dokumentom zahŕňali aj vykonávanie inšpekcií, vyšetrovaní a auditov a verejnú bezpečnosť;
24. víta rozhodnutie Súdneho dvora EÚ vo veci C-213/15 P (Komisia/Patrick Breyer), kde Súdny dvor potvrdil rozsudok Všeobecného súdu, pričom dospel k záveru, že Komisia nemôže odmietnuť prístup k žiadnemu písomnému vyjadreniu členského štátu, ktoré má v držbe, len na základe toho, že ide o dokument súvisiaci so súdnym konaním; poznamenáva, že Súdny dvor sa domnieva, že akékoľvek rozhodnutie o takejto žiadosti o prístup sa musí prijať na základe nariadenia (ES) č. 1049/2001 a že dokumenty týkajúce sa súdnej činnosti Súdneho dvora nie sú v zásade vylúčené z rozsahu pôsobnosti nariadenia, ak ich majú v držbe inštitúcie EÚ uvedené v nariadení, napríklad v tomto konkrétnom prípade Komisia;
25. podporuje výzvu občianskej spoločnosti ⁽⁹⁾ na živé vysielanie verejných vypočutí Európskeho súdneho dvora, ako je tomu už v prípade niektorých vnútroštátnych a medzinárodných súdov ako francúzsky ústavný súd (Conseil Constitutionnel) a Európsky súd pre ľudské práva;
26. pripomína svoju výzvu Komisii a Rade z uznesenia z 28. apríla 2016 o prístupe verejnosti k dokumentom za obdobie 2014 – 2015;
27. pripomína, že revízia nariadenia (ES) č. 1049/2001 je od roku 2012 zablokovaná, a s poľutovaním si všíma zámer Komisie stiahnuť tento návrh; naliehavo vyzýva všetky zúčastnené strany, aby opätovne vstúpili do procesu a pokračovali v práci na revízii s cieľom prispôsobiť ustanovenia nariadenia Lisabonskej zmluve a zabezpečiť, aby sa rozsah pôsobnosti vzťahoval na všetky inštitúcie, orgány a agentúry EÚ s konečným cieľom poskytnúť občanom EÚ širší a lepší prístup k dokumentom EÚ;
28. pripomína, že po nadobudnutí platnosti Zmluvy o EÚ a ZFEÚ sa právo na prístup k dokumentom týka všetkých inštitúcií, orgánov a agentúr EÚ, ako sa uvádza v článku 15 ods. 3 ZFEÚ; je presvedčený, že nariadenie (ES) č. 1049/2001 by sa malo zmeniť a zmodernizovať s cieľom zosúladiť ho so zmluvami a reagovať tak na vývoj v tejto oblasti a zároveň zohľadniť príslušnú judikatúru Súdneho dvora Európskej únie a Európskeho súdu pre ľudské práva; naliehavo preto vyzýva všetky tri inštitúcie, aby sa konštruktívne usilovali dosiahnuť prijatie revidovaného nariadenia;
29. zdôrazňuje, že zabezpečenie toho, aby občania mohli pochopiť a podrobne sledovať pokrok právnych predpisov a zúčastňovať sa na ňom, je právnou požiadavkou vyplývajúcou zo zmlúv a základnou požiadavkou demokratickej kontroly a demokracie všeobecne; domnieva sa, že ak sa v rámci dialógov vytvoria dokumenty, ako sú programy, zhrnutia výsledkov, zápisnice a všeobecné smerovania Rady, a sú dostupné v akomkoľvek formáte, takéto dokumenty sa týkajú legislatívnych postupov, a preto sa k nim v zásade nemôže pristupovať inak ako k ostatným legislatívnym dokumentom;

⁽⁹⁾ <https://thegoodlobby.eu/campaigns/openletter-to-the-president-of-the-court-of-justice-of-the-european-union-asking-foreu-courts-to-live-stream-their-publichearings>

Streda 10. februára 2021

30. zdôrazňuje význam transparentnosti a prístupu verejnosti k dokumentom; zdôrazňuje, že vysoký stupeň transparentnosti legislatívneho procesu je nevyhnutný na to, aby občania, médiá, občianska spoločnosť a ďalšie zainteresované strany mohli vyvodzovať zodpovednosť voči svojim voleným zástupcom a vládam; uznáva cennú úlohu, ktorú ombudsmanka zohráva pri nadväzovaní a sprostredkovaní kontaktu medzi inštitúciami EÚ a občanmi, a vyzdvihuje jej prácu pri zvyšovaní miery zodpovednosti legislatívneho procesu EÚ vo vzťahu k verejnosti;

31. pripomína, že podľa ombudsmanky by sa obmedzenia prístupu k dokumentom, najmä k legislatívnym dokumentom, mali uplatňovať výnimočne a obmedzovať na to, čo je absolútne nevyhnutné; víta zrýchlený postup ombudsmanky pre prístup k dokumentom, vyjadruje však poľutovanie nad tým, že jej odporúčania nie sú právne záväzné;

32. poukazuje na to, že každé rozhodnutie o odmietnutí prístupu verejnosti k dokumentom musí byť založené na jasne a prísne vymedzených zákonných výnimkách a musí byť sprevádzané odôvodnením s uvedením konkrétnych dôvodov, aby občania porozumeli zamietnutiu prístupu a mohli účinne využiť dostupné právne prostriedky nápravy; so znepokojením si všíma, že občania, ktorí chcú napadnúť rozhodnutie o odmietnutí prístupu k dokumentom, majú v súčasnosti jedinou možnosť, a to začať konanie na SDEÚ, čo znamená mimoriadne zdĺhavý proces, riziko vysokých nákladov a neistý výsledok, čo kladie neprimeranú záťaž na občanov, ktorí chcú napadnúť rozhodnutie, a odrádza ich od tohto zámeru;

33. v tejto súvislosti vyzýva inštitúcie, orgány a agentúry EÚ, aby prijali rýchlejšie, jednoduchšie a dostupnejšie postupy na vybavovanie sťažností na odmietnutie prístupu k informáciám; domnieva sa, že iniciatívnejší prístup by pomohol zabezpečiť účinnú transparentnosť a zároveň by zabránil zbytočným právnym sporom, ktoré by mohli viesť k zbytočným nákladom a záťaži pre občanov aj inštitúcie; domnieva sa, že občanov by od napadnutia rozhodnutí nemali odrádzať finančné dôvody; pripomína možnosť požiadať o právnu pomoc zakotvenú v charte; vyzýva inštitúcie EÚ, aby nepožadovali, aby náklady na súdne konania niesla protistrana;

34. v tejto súvislosti pripomína rozhodnutia ombudsmanky z 19. decembra 2017 vo veci 682/2014/JF, v ktorých sa konštatuje, že požiadavka Komisie, aby všetky osoby, ktoré žiadajú o prístup verejnosti k dokumentom, poskytlí svoju poštovú adresu, aby sa im zaslali poštou v papierovej forme, predstavuje nesprávny úradný postup, pričom sa zdôrazňuje, že trvanie na obnovených žiadostiach a procesných formalitách, keď sú zbytočné a nemajú žiadny zrejmy užitočný účel, je prejavom nerešpektovania základných práv občanov;

35. vyjadruje hlboké poľutovanie nad tým, že Rada iniciatívne neuvereňuje väčšinu dokumentov týkajúcich sa legislatívnych spisov, čím bráni občanom dozvedieť sa, aké dokumenty v súčasnosti existujú, a tým obmedzuje ich právo na vyžiadanie si prístupu k dokumentom; vyjadruje poľutovanie nad skutočnosťou, že informácie, ktoré sú k dispozícii o legislatívnych dokumentoch, uvádza Rada v registri, ktorý je neúplný a nie je ľahko použiteľný; vyzýva Radu, aby uvádzala všetky dokumenty týkajúce sa legislatívnych spisov v ľahko použiteľnom verejnom registri, a tým plne zohľadnila verejný záujem na transparentnosti a umožnila legitímnu kontrolu nielen zo strany občanov, ale aj národných parlamentov;

36. naliehavo vyzýva Radu, aby zosúladila svoje pracovné metódy so štandardmi parlamentnej a participatívnej demokracie, ako sa vyžaduje v zmluvách, a opakuje, že Rada musí byť rovnako zodpovedná a transparentná ako ostatné inštitúcie;

37. plne podporuje odporúčania európskej ombudsmanky adresované Rade v nadväznosti na strategické vyšetrenie, najmä: a) systematicky zaznamenávať pozície členských štátov v diskusiách s prípravnými orgánmi, b) vypracovať jasné a verejne dostupné kritériá, na základe ktorých označuje dokumenty ako „LIMITE“, a c) systematicky preskúmať štatút dokumentov „LIMITE“ pred konečným prijatím legislatívneho aktu, pričom toto preskúmanie by sa malo uskutočniť pred neformálnymi rokovaniami v trialógoch, keď Rada už dosiahla počiatočnú pozíciu; naliehavo vyzýva Radu, aby čo najskôr prijala všetky opatrenia potrebné na vykonávanie odporúčaní ombudsmanky s cieľom zaručiť transparentnosť legislatívnych rokovaní vo svojich prípravných orgánoch;

38. považuje súčasný bežný a svojvoľný postup Rady označovať väčšinu prípravných dokumentov v prebiehajúcich legislatívnych postupoch ako „LIMITE“ za obmedzenie práva občanov na čo najširší prístup verejnosti k legislatívnym dokumentom;

Streda 10. februára 2021

39. berie na vedomie to, že Európsky parlament zaznamenal výrazné zvýšenie počtu žiadostí o prístup verejnosti k viacstrápcovým dokumentom, o ktorých sa rokovalo na stretnutiach v rámci trialógu po rozsudku Všeobecného súdu vo veci De Capitani⁽¹⁰⁾, a s uspokojením konštatuje, že od vydania rozsudku Európsky parlament zverejnil všetky viacstrápcové dokumenty, ku ktorým bol požadovaný prístup podľa nariadenia (ES) č. 1049/2001; víta túto skutočnosť, keďže otvorenosť legislatívneho procesu prispieva k poskytnutiu väčšej legitímnosti inštitúciám v očiach občanov EÚ; zdôrazňuje, že všeobecná požiadavka poskytovať prístup k dokumentom je najvhodnejší nástroj pre všetky inštitúcie EÚ, aby mohli reagovať na obrovský nárast počtu žiadostí o dokumenty;

40. zdôrazňuje, že v rozhodnutí Súdneho dvora vo veci De Capitani v marci 2018 sa uvádza, že na názory inštitúcií vyjadrené vo „štvorstrápcových“ dokumentoch sa nevzťahuje všeobecná prezumpcia nezverejňovania dokumentov; konštatuje, že citlivý charakter obsahu, ktorý bol uvedený v dokumentoch trialógu, nebol sám osebe považovaný za dostatočný dôvod na zamietnutie prístupu verejnosti;

41. pripomína, že závery Všeobecného súdu sa vzťahujú na všetky inštitúcie EÚ a že Súdny dvor objasňuje, že ak sa na dokument pochádzajúci z inštitúcie EÚ vzťahuje výnimka z práva verejnosti na prístup k dokumentom, musí inštitúcia jasne posúdiť a vysvetliť, prečo by prístup k tomuto dokumentu mohol konkrétne a skutočne ohroziť záujem chránený výnimkou, najmä prečo by úplný prístup k sporným dokumentom mohol konkrétne a skutočne narušiť rozhodovací proces, a teda vyžaduje, aby toto riziko bolo primerane predvídateľné, a nie čisto hypotetické; zdôrazňuje, že každé odmietnutie prístupu k dokumentom musí byť v každom konkrétnom prípade plne odôvodnené;

42. víta skutočnosť, že v rámci veci ClientEarth/Komisia sa výrazne objasňuje rozsah pojmu „legislatívne dokumenty“ a že Súdny dvor Európskej únie dospel k záveru, že dokumenty vypracované v rámci posúdenia vplyvu možno považovať za legislatívne dokumenty, a preto nemôžu byť chránené na základe všeobecnej prezumpcie nezverejňovania dokumentov;

43. vyjadruje poľutovanie nad tým, že prístup k právnym servisom Rady, Komisie a právnej službe Európskeho parlamentu je obmedzený, pričom poradenstvo právnej služby Európskeho parlamentu často nie je dostupné ani poslancom z iných výborov; žiada inštitúcie, aby zabezpečili transparentnosť;

44. berie na vedomie vyšetřovania, ktoré európska ombudsmanka začala v roku 2020 v súvislosti s postupmi agentúry Frontex, pokiaľ ide o jej povinnosti podľa pravidiel EÚ v oblasti prístupu verejnosti k dokumentom; naliehavo vyzýva agentúru, aby prijala opatrenia nadväzujúce na zistenia európskej ombudsmanky a vykonala jej odporúčania týkajúce sa aktualizácie registra dokumentov a uverejňovania počtu citlivých dokumentov, ktoré vlastní a ktoré nie sú zahrnuté do jej registra dokumentov⁽¹¹⁾;

45. zdôrazňuje dôležitú úlohu oznamovateľov pri odhaľovaní prípadov nesprávnych úradných postupov a podporuje opatrenia na zlepšenie ochrany oznamovateľov pred odvetou; vyzýva inštitúcie, aby vyhodnotili a v prípade potreby revidovali svoje vnútorné postupy na oznamovanie pochybení;

46. naliehavo vyzýva Komisiu, aby zabezpečila prístup verejnosti ku všetkým predbežným dohodám o nákupe v ich úplnej podobe, ktoré boli uzatvorené medzi EÚ a súkromnými spoločnosťami v oblasti zdravia, a to najmä pri objednávaní vakcín;

Závery

47. zdôrazňuje, že potreba transparentnosti by mala byť starostlivo vyvážená potrebou chrániť osobné údaje a v prípade potreby by mala umožňovať prijímať rozhodnutia s určitým stupňom dôvernosti;

48. rozhodne zdôrazňuje, že akékoľvek výnimky z prístupu verejnosti k dokumentom alebo informáciám EÚ treba individuálne analyzovať a zároveň zohľadniť, že prístup k takýmto dokumentom je pravidlom, zatiaľ čo výnimky z neho sú otázkou restriktívneho výkladu;

49. vyzýva všetky inštitúcie, orgány, úrady a agentúry, aby vypracovali spoločný postup pre prístup k dokumentácii vrátane postupu pre materiály vypracované v rámci trialógu a aby neustále skúmali a vyvíjali nové metódy a opatrenia na dosiahnutie čo najväčšej transparentnosti;

⁽¹⁰⁾ Rozsudok Všeobecného súdu z 22. marca 2018, Emilio De Capitani/Európsky Parlament, T-540/15, ECLI:EU:T:2018:167.

⁽¹¹⁾ <https://www.ombudsman.europa.eu/en/solution/en/137293>

Streda 10. februára 2021

50. vyzýva inštitúcie, aby zabezpečili transparentnosť legislatívnych postupov na základe príslušných právnych predpisov, judikatúry a odporúčaní ombudsmanky;

51. vyzýva všetky inštitúcie, aby zlepšili komunikáciu počas celého legislatívneho cyklu a iniciatívne šírili viac svojich dokumentov týkajúcich sa legislatívneho postupu čo najjednoduchším, používateľsky najústretovejším a najprístupnejším spôsobom prostredníctvom svojich webových sídel a všetkých ďalších prostriedkov komunikácie; zdôrazňuje, že je potrebná väčšia transparentnosť v súvislosti s rozhodovaním v rámci postupov v prípade nesplnenia povinnosti; žiada inštitúcie, aby zintenzívnili úsilie o vytvorenie osobitnej a ľahko použiteľnej spoločnej databázy o stave legislatívnych spisov, ktorých príprava prebieha, ako sa dohodlo v Medziinštitucionálnej dohode o lepšej tvorbe práva, ktorá umožní transparentnosť pri jednotlivých krokoch legislatívneho procesu a vďaka ktorej občania EÚ lepšie pochopia legislatívne postupy EÚ;

52. pripomína, že v súlade s článkom 3 Zmluvy o EÚ a chartou sa musí rešpektovať bohatá jazyková rozmanitosť Únie; vyzýva inštitúcie Európskej únie, aby vyvinuli maximálne úsilie na zabezpečenie prístupu k dokumentom vo všetkých úradných jazykoch Európskej únie.

53. zdôrazňuje, že podstatou otvorených demokratických spoločností je zabezpečenie toho, aby občania mali prístup k rôznym overiteľným zdrojom informácií, vďaka čomu si môžu vytvoriť názor na rôzne témy; poukazuje na to, že prístup k informáciám zvyšuje zodpovednosť v rozhodovacom procese a je nevyhnutný pre fungovanie demokratických spoločností;

o

o o

54. poveruje svojho predsedu, aby postúpil toto uznesenie Rade a Komisii, vládam a parlamentom členských štátov, ombudsmanke, iným orgánom, úradom a agentúram Únie a Rade Európy.
